

2021.

Analiza lokalnih programa ekonomskog osnaživanja žena u srednjem i severnom Banatu

Ova publikacija je nastala u okviru projekta "Ključni koraci ka rodnoj ravnopravnosti, faza II", koji sprovodi Agencija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women), uz finansijsku podršku Evropske unije. Stavovi u ovoj publikaciji pripadaju isključivo autorima i autorkama, i ne predstavljaju nužno stavove UN Women, Ujedinjenih nacija, ili bilo koje druge organizacije pod okriljem Ujedinjenih nacija.

UVOD

Žene još uvek **nemaju ravnopravan pristup** mogućnostima da se obrazuju, zaposle i dobijaju pravičnu nadoknadu.

Ekonomsko osnaživanje žena na selu jedno je od prioriteta pitanja na kojem treba kontinuirano raditi kako bi se stiglo da značajnijih i vidljivijih promena. Kao i u drugim pitanjima koja se tiču rodne ravnopravnosti i položaja žena u našem društvu i ovde se stvari menjaju veoma sporo.

Teško je obezbediti održivost rezultata u ovoj oblasti ako se kao društvo oslanjamo na pojedinačne projekte i ad-hoc aktivnosti.

Zrenjaninski edukativni centar od 2005. godine razvija programe ekonomskog osnaživanja žena, a sa različitim seoskim udruženjima žena sa teritorije APV saraduje intenzivno od 2014. godine.

U avgustu 2021 je započela je realizaciju projekta „Podrška razvoju preduzetništva seoskih žena u Banatu“. Partnerska organizacija na ovom projektu nam je Centar za podršku ženama iz Kikinde, a projektne aktivnosti se sprovode u Srednjobanatskom i Severnobanatskom upravnom okrugu. Projekat se realizuje u okviru druge faze šireg projekta” Ključni koraci ka rodnoj ravnopravnosti” koji realizuje Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost, u saradnji sa Ministarstvom za evropske integracije, UN Women i uz finansijsku podršku EU.

Projektne aktivnosti usmerene su na poboljšanje ekonomskog položaja seoskih žena na teritoriji srednjeg i severnog Banata. Seoske žene su višestruko marginalizovana grupa koja je u ekonomski nepovoljnom položaju, a sa druge strane predstavljaju neiskorišćeni potencijal, njihova udruženja često su centri društvenog života u selima. Žene okupljene u udruženja bave se različitim proizvodnim aktivnostima koje im donose sporadičnu zaradu prodajom na različitim manifestacijama.

Projekat ima za cilj da podstakne preduzetničke inicijative i promoviše nove vidove zapošljavanja i samozapošljavanja žena. Na ovaj način žene sa sela mogu neke svoje dobre ideje i hobije pretvoriti u poslove koji im donose stalnu zaradu i na najbolji način iskoristiti lokalne resurse.

Analiza lokalnih programa ekonomskog osnaživanja žena, posebno žena sa sela, sa teritorije srednjeg i severnog Banata je sačinjena u cilju sagledavanja mogućnosti pomoći i podrške različitim ekonomskim inicijativama od strane lokalnih samouprava.

I POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA I SAMOZAPOŠLJAVANJA

Kada je reč o opštim uslovima funkcionisanja tržišta rada i posredno problema nezaposlenosti osnovne odredbe nalaze se u **Zakonu o radu**¹, kojim su definisana prava i obaveze zaposlenih i poslodavaca, zabrana diskriminacije na radnom mestu, uslovi pod kojima se može zasnovati radni odnos, kao i uslovi pod kojima može doći do prestanka radnog odnosa. Zabrana svakog vida diskriminacije (neposredne i posredne) odnosi se na lica koja traže zaposlenje, kao i na zaposlene (član 18).

Specifične pogodnosti koje su Zakonom o radu omogućene nezaposlenim licima odnose se na obavljanje privremenih i povremenih poslova (član 197) i na stručno osposobljavanje i usavršavanje (član 201). U kontekstu Zakona o radu, za sagledavanje ekonomskog položaja i statusa žena sa sela u sektoru zaposlenosti, važno je imati u vidu prekarnu zaposlenost.

Prekarna zaposlenost je koncept koji se odnosi na zaposlene koji su uskraćeni za sigurnost i stabilnost koja se obično povezuje sa stalnim zaposlenjem. Jedno novije istraživanje², pokazalo je da raste broj i učešće zaposlenih u prekarnim oblicima rada, pre svega radnika zaposlenih na određeno vreme i na privremenim i povremenim poslovima, kao i ranjive zaposlenosti. Trećini zaposlenih u Republici Srbiji uskraćena su radna prava i/ili prava iz socijalnog osiguranja, četvrtina zaposlenih ugrožena je finansijski i materijalno.

Istraživanje ukazuje na slabosti „fleksibilnih” zakonskih instituta ugovora o delu, ugovora o privremenim i povremenim poslovima, ugovora o stručnom osposobljavanju itd. Zakonska regulativa tumači se preširoko i proizvoljno od strane poslodavaca, tako da ove forme rada postaju sve zastupljenije, a radna i socijalna prava onih koji su u njih uključeni bivaju ozbiljno dovedena u pitanje.

Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti³, predstavlja drugi pravni akt koji određuje institucionalni okvir za donošenje i sprovođenje politike zapošljavanja u Republici Srbiji. Ovaj zakon pruža okvir za planiranje i sprovođenje aktivne politike zapošljavanja u novonastalim uslovima na tržištu rada i određuje mere aktivne politike zapošljavanja, tj. aktivnosti usmerene ka unapređenju zaposlenosti (član 43):

- kroz posredovanje u zapošljavanju lica koja traže zaposlenje;
- profesionalnu orijentaciju i savetovanje o planiranju karijere;
- subvencije za zapošljavanje;

¹ „Službeni glasnik RS”, br. 75/2014

² Prekarna zaposlenost na tržištu rada Srbije, Fondacija Centar za demokratiju, 2018.

³ Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 88/10

- podršku samozapošljavanju;
- dodatno obrazovanje i obuke;
- podsticaje za korisnike novčane naknade;
- javne radove, kao i
- druge mere usmerene ka zapošljavanju lica koja traže zaposlenje.

Kada je reč o položaju žena na tržištu rada posebna pažnja tom pitanju je posvećena u ***Nacionalnoj strategiji za rodnu ravnopravnost za period 2021-2030***.⁴ Strategija se oslanja i na strateške ciljeve drugih tela, a koje su od značaja za unapređivanje rodne ravnopravnosti, poput Evropske povelje o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou Saveta evropskih opština i regiona (2006).⁵

Nacionalna strategija zapošljavanja (2021-2026)⁶, sa ***Akcionim planom za 2021-2023***⁷, usmerena je svojim ciljevima na uspostavljanje stabilnog i održivog rasta zaposlenosti zasnovanog na znanju i dostojanstvenom radu, kao i na ostvarivanje rasta kvalitetne zaposlenosti kroz međusektorske mere usmerene na unapređenje ponude tržišta rada i tražnje za radom. Vizija strategije je razvijeno tržište rada koje omogućava pristup zapošljavanju pod jednakim uslovima za sve a sa ciljem da se stvori inkluzivno tržište rada koje karakteriše puna i produktivna zaposlenost.

Strategijom se nastoji uticati na povećanje stope aktivnosti, povećanje stope zaposlenosti, odnosno smanjenje stope nezaposlenosti pri čemu se smatra da je za realizaciju ovih ciljeva potrebna promena sektorske strukture zaposlenosti, promena zaposlenosti prema tipu zaposlenja, smanjenje udela neformalne ekonomije, smanjenje regionalnih razlika, izdvajanje većeg iznosa finansijskih sredstava za mere aktivne politike zapošljavanja, veći broj nezaposlenih lica koji će biti uključeni u mere aktivne politike zapošljavanja, zapošljavanje osoba sa invaliditetom, Roma, ruralnog stanovništva, žena, mladih, starijih, izbeglih i interno raseljenih lica i korisnika/ca novčane socijalne pomoći.

Mere iz ove strategije koje su od posebne važnosti za stvaranje uslova za zapošljavanje žena sa sela odnose se na unapređenje lokalnih socijalnih usluga (mera 1.4), jačanje lokalne politike zapošljavanja (mera 1.5) i na unapređenje položaja žena na tržištu rada (mera 2.4).

⁴ Dostupno na: <https://www.minljmpdd.gov.rs/doc/konsultacije/090821/Polazne-osnove-za-Predlog-strategije-o-RR.pdf>

⁵ Dostupno na: <https://ravnopravnost.org.rs/wp-content/uploads/2017/03/Evropska-povelja-o-rodnoj-ravnopravnosti-na-lokalnom-nivou.pdf>

⁶ Dostupno na: https://www.nsz.gov.rs/live/digitalAssets/15/15855_strategija_zaposljavanja_u_rs_2021-2026.pdf

⁷ dostupno na: https://www.nsz.gov.rs/live/digitalAssets/15/15766_akcioni_plan_za_period_od_2021._do_2023._godine.pdf

Neformalna zaposlenost⁸ u Republici Srbiji je relativno visoka, ali se poslednjih godina uočava trend pada neformalne i porasta formalne zaposlenosti.

Oko 429 hiljada lica radnog uzrasta bilo je neformalno zaposleno u 2019. godini, što drugim rečima znači da je skoro svaka šesta zaposlena osoba neformalno zaposlena (stopa neformalne zaposlenosti iznosi 15,7%). Neformalna zaposlenost je smanjena za 36 hiljada (-7,8%) u periodu 2015-2019. godine, dok je u istom periodu formalna zaposlenost porasla za 299 hiljada (14,9%). Neformalna zaposlenost je posebno izražena u poljoprivredi, gde neformalno zaposleni čine nešto manje od polovine (48,4%) ukupnog broja zaposlenih u ovom sektoru u 2019. godini; visoko učešće postoji i u građevinarstvu (32%), dok je neformalna zaposlenost u sektoru usluga na nivou od (14,3%).⁹

Stopa neformalne zaposlenosti žena radnog uzrasta (15,6%) je nešto niža od stope neformalne zaposlenosti muškaraca (15,8%), što je rezultat većeg rasta formalne zaposlenosti žena (19,4%) u periodu 2015-2019. godine, nego što je bio rast formalne zaposlenosti muškaraca (11,5%)¹⁵. Struktura neformalne zaposlenosti se, ukoliko se posmatra profesionalni status, bitno razlikuje: neformalno zaposlene žene u većini su angažovane kao pomažući članovi domaćinstva, dok su neformalno zaposleni muškarci pretežno samo zaposleni.

Položaj ovih žena je posebno ranjiv, jer one ne samo da ne ostvaruju prava iz formalnog radnog odnosa (kao ni ostala lica koja su neformalno zaposlena), već nisu ni plaćene za svoj rad. Ukoliko se posmatra starosna struktura neformalno zaposlenih uočava se da je 37.500 mladih (15-24) neformalno zaposleno što je 8,7% od ukupno neformalno zaposlenih lica starosti 15-64 godina u 2019. godini.

Stopa zaposlenosti stanovništva radnog uzrasta u Srbiji je jedna od najnižih u Evropi, dok je stopa nezaposlenosti među najvišima. Disbalans između ponude i potražnje radne snage rezultira visokom podzaposlenošću i dovodi do urušavanja kvaliteta poslova: sve zastupljeniji su prekarni oblici rada, a zarade većini zaposlenih ne omogućavaju pristojan život.

Žena u statusu „pomažućeg neplaćenog člana (poljoprivrednog) gazdinstva“ lišene su mnogih prava koja se mogu ostvariti u drugim formama radnog odnosa. U različitim izvorima govori se o različitom broju ovih lica – prema Anketi o radnoj snazi u Srbiji je 6,7% ukupne zaposlenosti odlazi na pomažuće članove domaćinstva, a žene čine 74% ove kategorije.

⁸ Neformalna zaposlenost se odnosi na učešće lica koja rade bez formalnog ugovora o radu u ukupnom broju zaposlenih. Obuhvata zaposlene u neregistrovanoj firmi, zaposlene u registrovanoj firmi ali bez formalnog ugovora o radu i bez socijalnog osiguranja, kao i neplaćene pomažuće članove domaćinstva

⁹ Strategija zapošljavanja 2021-2026, Podaci se odnose na stanovništvo starosti 15 i više godina.

Preko 40% žena radnog uzrasta isključeno je sa tržišta rada (u odnosu na 27% muškaraca), a najviše neaktivnih žena je u Vojvodini (44,5%) gde je i najveći rodni jaz u stopama neaktivnosti muškaraca i žena (17,6 procentnih poena). Najviše žena radi u sektoru usluga (67,5% ukupno zaposlenih žena), a znatno manje u poljoprivredi (16,2%) i industriji (16,3%).¹⁰

Jedno od obimnijih istraživanja koje se bavi pitanjem siromaštva i nezaposlenosti u ruralnim oblastima objavljeno je u publikaciji *Mala ruralna domaćinstva u Srbiji i ruralna nepoljoprivredna ekonomija*¹¹. U istraživanju su formulisane aktivnosti i područja u kojima ih treba realizovati kako bi se ostvarili glavni ciljevi tj. povećanje i diverzifikacija dohotka malih ruralnih domaćinstava i smanjenje nominalne i skrivene nezaposlenosti članova/ica ovih domaćinstava¹².

U procesu transformacije društva, mnoga ruralna područja se suočavaju sa visokom stopom nezaposlenosti usled privatizacija zadruga i državnih poljoprivrednih preduzeća. Pored toga, proces privatizacije preduzeća u ruralnim područjima se negativno odrazio i na investicije u društveni kapital kao što su škole i ustanove zdravstvene zaštite, dok se s druge strane, opštinska administracija suočavala sa manjkom finansijskih i institucionalnih kapaciteta da rukovodi socijalnim ustanovama¹³.

Bogdanov sagledava širi kontekst uslova u ruralnim oblastima i promena koje treba sprovesti kako bi se obezbedilo unapređenje ruralne ekonomije:

- unapređenje nivoa znanja,
 - razvoj ruralne fizičke infrastrukture,
 - razvoj i olakšan pristup ruralnog stanovništva finansijskom tržištu i tržištu zemljištem,
 - kreiranje povoljnog ambijenta za razvoj malih i srednjih preduzeća,
 - vertikalna i horizontalna decentralizacija odlučivanja i jačanje preduzetništva lokalne vlasti.
- Ipak, ovo istraživanje ne pruža podatke o specifičnijim problemima, niti uzima u obzir rodnu dimenziju siromaštva, te ne obezbeđuje podatke o uspešnosti ili neuspešnosti nekih konkretnih mera tržišta rada i rezultata koji su usledili, niti pruža informacije koje ukazuju na kontekst koji određuje uspešnost ili neuspešnost primenjenih mera tržišta rada.

Kad je podrška ekonomskom osnaživanju žena u pitanju, po izjavama i podacima koje navode institucije, u prethodne tri godine u iznosu od 57 miliona dinara država je podržala 16 NVO kroz projekte namenjene ekonomskom osnaživanju žena i poboljšanju njihovog položaja na tržištu rada, sa posebnim fokusom na žene sa sela. Pored toga, podržano je 20 lokalnih samouprava za

¹⁰ Položaj žena na tržištu rada, 2017, dostupno na: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/belgrad/13759.pdf>

¹¹ Mala ruralna domaćinstva u Srbiji i ruralna nepoljoprivredna ekonomija, N. Bogdanov; UNDP 2007.

¹² Ibid:33

¹³ Ibid:94

unapređenje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou. Na taj način država je, doprinela da više od 3.600 žena bude obučeno u oblasti preduzetništva, da nauče kako da razviju biznis planove, kako da unovče svoje znanje i plasiraju proizvode, kako da povećaju proizvodnju, zaposle druge žene i izađu spremnije na tržište rada. Sa ovom praksom nastavlja se i tokom 2021. sa namerom da se otklone negativne posledice koje je kriza izazvana COVID-19 ostavila na zaposlenost i uslove rada žena u Srbiji.¹⁴

II PODACI O PODRŠCI EKONOMSKOM OSNAŽIVANJU ŽENA LOKALNIH SAMOUPRAVA NA TERITORIJI SREDNJEG I SEVERNOG BANATA

Da bi se utvrdilo kako se i na koji način raspoređuju sredstva iz budžeta lokalnih samouprava, važno je da se analiziraju njihovi bužeti.

Sve lokalne samouprave koje smo analizirali prezentuju podatke u završnom računu uzimajući u obzir i ekonomsku i funkcionalnu klasifikaciju rashoda.

Funkcionalna klasifikacija izdataka služi kako bi se javni izdaci i rashodi mogli svrstati u neku od državnih funkcija. Cilj je da se stekne bolja slika o tome za koje aktivnosti i funkcije se izdavajaju državna sredstva, a ovakav vid prikazivanja podataka je često korisniji od organizacionog prikaza (po budžetskim korisnicima).

Što se funkcionalne klasifikacije tiče, svi rashodi su grupisani u jednu od narednih 10 funkcija:

Šifra	Naziv
000	Socijalna zaštita
100	Opšte javne usluge
200	Obrana
300	Javni red i bezbednost
400	Ekonomski poslovi
500	Zaštita životne sredine
600	Poslovi stanovanja i zajednice
700	Zdravstvo
800	Rekreacija, sport, kultura i vere

¹⁴ <https://www.mre.gov.rs/lat/aktuelnosti/saopstenja/mihajloviceva--podrska-projektima-za-ekonomsko-osnazivanje-zena>

Kategorija 0 - Socijalna zaštita sadrži grupe, i to:

010 Bolest i invalidnost

020 Starost

030 Korisnici porodične penzije

040 Porodica i deca

050 Nezaposlenost

060 Stanovanje

070 Socijalna pomoć ugroženom stanovništvu, neklasifikovana na drugom mestu

080 Socijalna zaštita - istraživanje i razvoj

090 Socijalna zaštita neklasifikovana na drugom mestu

Za ovu analizu je od značaja grupa 050 Nezaposlenost i u okviru ove grupe, programi podrške zapošljavanju i samozapošljavanju žena u 9 odabranih lokalnih samouprava, preko dva raspoloživa izvora sredstava: preko Nacionalne službe za zapošljavanje i preko budžeta lokalne samouprave.

Pored toga što treba da predstavljaju odgovor na probleme lokalnog tržišta rada, lokalne politike zapošljavanja treba da uključe rodnu perspektivu u sve faze planiranja: analizu stanja, identifikovanje trenutnih i budućih potreba na lokalnom tržištu rada, kao i u određivanje ciljeva politike zapošljavanja.

Uključivanje rodne perspektive kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou izuzetno je važno za poboljšanje ekonomske pozicije žena, a samim tim i postizanje rodne ravnopravnosti.

Jedinice lokalne samouprave imaju obavezu da prate ostvarivanje ravnopravnosti zasnovane na polu u svim oblastima društvenog života, primenu međunarodnih standarda i Ustavom zajemčenih prava u ovoj oblasti, kao i da razvijaju aktivnu politiku jednakih mogućnosti u svim oblastima društvenog života.

Drugim rečima, lokalne samouprave sa jedne strane imaju odgovornosti i obaveze poštovanja standarda rodne ravnopravnosti postavljenih u nacionalnom zakonodavnom, strateškom i političkom okviru, a sa druge strane, posebne odgovornosti u ostvarivanju politika jednakih mogućnosti u lokalnoj zajednici.

U cilju prikupljanja podataka i informacija o programima podrške zapošljavanju i samozapošljavanju žena sa teritorije Srednje banatskog i Severno banatskog upravnog okruga, pripremljen je Upitnik za lokalne samouprave.

Na upitnik je odgovorilo devet opština: Zrenjanin, Kikinda, Žitište, Sečanj, Plandište, Novi Bečej, Čoka, Nova Crnja, Senta.

Upitnik su popunila lica na sledećim pozicijama: tri predsednik/ca tela za rodnu ravnopravnost, savetnik, sekretar Saveta za zapošljavanje, sekretar javne uprave i sekretar poslovnog saveta, jedan načelnik odeljenja za javne službe i lica u svojstvu projektanta pri lokalnoj samoupravi. Nema posebnih informacija o polu osoba koje su popunile upitnik ispred lokalne samouprave.

B - OPŠTE INFORMACIJE

Od 9 anketiranih lokalnih samouprava, sedam LS realizuju programe zapošljavanja i samozapošljavanja Nacionalne službe za zapošljavanje (77,7%- Sečanj, Žitište, Plandište, Čoka, Senta, Novi Bečej i Nova Crnja), dok samo dve opštine/grada nemaju ove programe (22,3%), Kikinda i Zrenjanin.

Šest lokalnih samouprava ima usvojene sopstvene programe za zapošljavanje i samozapošljavanje (66,6%) dok tri nisu usvojile ove programe (33,4%- Kikinda, Plandište i Novi Bečej).

Od 9 anketiranih lokalnih samouprava, četiri nisu dostavile podatke (44,5%), dok je jedna lokalna samouprava potvrdila da ove programe realizuje je 2010. godine (11,1%), druga od 2012. (11,1%) a od 2014. godine jedna lokalna samouprava je počele sa realizacijom prvih programa samozapošljavanja (11,1%).

Dve lokalne samouprave realizuju programe zapošljavanja i samozapošljavanja od 2017. odnosno 2021. za samozapošljavanje (22,2%).

Kad su programi zapošljavanja i samozapošljavanja u pitanju, od 2010 do 2021. ukupno je ostvareno 20 programa i to najviše programa javnih radova - 5 (25%) od kojih jedan za javne radove za osobe sa invaliditetom, zatim stručna praksa - 4 programa (20%) i podrška samozapošljavanju 4 programa (20%), radno angažovanje osoba sa invaliditetom 1 program (11,1%), subvencije za zapošljavanje lica iz kategorije teže zapošljivih- 3 programa (11,1%).

Tri lokalne samouprave su realizovale tri programa Subvencije za zapošljavanje nezaposlenih lica iz kategorije teže zapošljivih lica (15%), i po jedan program letnje stručne prakse (5%) i otvaranje novih radnih mesta (5%).

Samo jedna lokalna samouprava je pripremila program u saradnji sa telom za rodnu ravnopravnost (11,1%- Novi Bečej), dok 8 lokalnih samouprava nisu konsultovali lokalna tela za rr pri kreiranju ovih programa (88,2%).

Od devet opština samo tri (33,3%) imaju podsticajnu meru u smislu određivanja kvote za žene koje konkurišu ili neke druge mere kojima se ohrabruju žene iz većinske populacije ili iz neke posebno ranjive grupe (žene sa invaliditetom, samohrane majke, žrtve nasilja, žene sa sela) da konkurišu za dodelu sredstava (Sečanj, Nova Crnja, Žitište).

Od lokalnih samouprava koje imaju podsticajne mere, jedna ima prilagođen sistem bodovanja (11,1%- Sečanj), jedna LS ima podršku otvaranju samostalne zanatske radnje i pomoć ženama na selu (11,1%- Nova Crnja), a jedna LS ima meru prednost za lica iz kategorije teže zapošljivih lica (11,1%- Žitište).

Tokom 2020. godine 4 lokalne samouprave su raspisale javne pozive za dodelu sredstava po ovim programima u iznosima: Sečanj u iznosu od 1.100.000,00, Čoka u iznosu od 1.500.000,00 i Novi Bečej od -4.000.000,00, a Nova Crnja nije navela tačan iznos opredeljenih sredstava. Pet samouprava nije raspisalo pozive zbog Covid-19 situacije (55,5%).

Informacije o dodeli sredstava oglašavaju se široj javnosti preko 17 izvora informisanja i to najviše preko:

- sajta opštine - 7 (41,2%),
- putem oglasa na "Poslovi", oglasne table NSZ - 4 (23,5%),
- putem oglasne table lokalne samouprave- 3 (17,6%),
- putem lokalnih sredstava informisanja, društvenih mreža jedna samouprava (5,9%) i putem javnog poziva jedna opština (5,9%).

Periodične analize stanja i potreba u oblasti zapošljavanja i samozapošljavanja sprovodi 5 lokalnih samouprava, Žitište, Kikinda, Novi Bečej, Senta, Nova Crnja (55,5%), kao analize efekata ovih programa, 4 lokalne samouprave, Žitište, Kikinda, Novi Bečej i Nova Crnja (44,5%). Grad Zrenjanin, Čoka, Plandište i Sečanj ne sprovode ove analize.

Lokalne samouprave Analiza efekata politike zapošljavanja sprovode na sledeći način:

- analizom stanja na tržištu rada (11,1%),
- lokalni savet za zapošljavanje prikupljanjem podataka sa terena i u saradnji sa NSZ (11,1%),
- kontrolom ispunjenosti uslova javnog poziva (11,1%),
- proverom uplate doprinosa i socijalnog osiguranja (11,1%),
- pravdanjem sredstava (11,1%).

Analize održivosti uložениh sredstava po ovim programima sprovode samo dve lokalne samouprave (22,2%- Sečanj i Nova Crnja) dok sedam (77,8%) samouprava nema takve analize.

Procena održivosti uloženi sredstava sprovodi se na osnovu procene da li je projekat zaživeo nakon realizacije (11,1%), procenu sprovodi odeljenje za budžet, trezor i finansije (11,1%) i procenu sprovodi načelnik opštinske uprave (11,1%).

Procene efekata održivosti programa zapošljavanja i samozapošljavanja LS su javno dostupne samo u jednoj lokalnoj samoupravi (11,1%- Nova Crnja). Dve lokalne samouprave su navele da ne objavljuju procene efekata održivosti (22,2%- Žitište, Sečanj), dok 6 LS nije odgovorilo na ovo pitanje (66,7%).

C - POSEBNE INFORMACIJE

A- 2018. godine ukupan iznos dodeljenih sredstava za programe zapošljavanja i samozapošljavanja preko NZS je bio 14.793.000,00 dinara, a po LS:

- 288.000,00 Senta
- 740.000,00 Nova Crnja
- 2.000.000,00 Čoka
- 2.500.000,00 Zrenjanin
- 3.240.000,00 Žitište
- 4.120.000,00 Novi Bečej
- **19.050.000,00 Kikinda – Izdvojila najviše sredstava**
- a dve lokalne samouprave (22,2%) nisu opredelile sredstva.

B - 2019. godine ukupan iznos dodeljenih sredstava u rsd. po programima NZS je 40.354.476,00 dinara a po LS:

- 600.000,00 Nova Crnja
- 1.430.000,00 Čoka
- 3.900.000,00 Žitište
- 4.000.000,00 Novi Bečej
- 4.629.475,96 Plandište

- 25.795.000,00 Kikinda – Izdvojila najviše sredstava
- Bez odvojenih sredstava 3 lokalne samouprave (33,3%).

C - 2020. godine ukupan iznos dodeljenih sredstava u rsd. po programima NZS je 25.814.984,30 dinara, a po LS:

- 675.000,00 Nova Crnja
- 1.500.000,00 Čoka
- 2.374.984,32 Plandište
- 3.375.000,00 Žitište
- 17.890.000,00 Kikinda – Izdvojia najviše sredstava
- Bez podataka o izdvojenim sredstavima 4 LS (44,5%).

D - Podaci za zapošljavanje preko programa NZS

Godina	2018.	2019.	2020.
Ukupan broj lica zaposlenih preko programa NZS	148	150	129
	100%	100%	100%
Broj zaposlenih žena preko NZS	76	65	47
	51,35%	43,3%	36,43%
Broj zaposlenih žena iz posebno ranjivih grupa preko NZS	28	23	33
	36,84%	35,38%	70,21%

Broj žena zaposlenih preko NZS razvrstano prema grupama:

Godina	2018.	2019.	2020.
Ukupan broj	76 (100%)	65 (100%)	47 (100%)
Žene sa sela	12 (15,8%)	17 (26,1%)	21 (44,7%)
Žrtve nasilja	1 (1,3%)	-	-
Žene sa invaliditetom	14 (18,4%)	4 (6,1%)	10 (21,3%)
Samohrane majke	1 (1,3%)	2 (3,1%)	2 (4,3%)

E - Podaci za samozapošljavanje preko programa NZS:

Godina	2018.	2019.	2020.
Ukupan broj lica samozaposlenih preko programa NZS	142 (100%)	55 (100%)	38 (100%)
Broj samozaposlenih žena preko NZS	52 (36,6%)	30 (54,5%)	20 (52,6%)
Broj samozaposlenih žena iz posebno ranjivih grupa preko NZS	38 (26,8%)	20 (36,4%)	13 (34,2%)

Broj žena samozaposlenih preko NZS razvrstano prema grupama:

Godina	2018.	2019.	2020.
Ukupan broj	40 (100%)	21 (100%)	14 (100%)
Žene sa sela	2 (5%)	1 (4,8%)	1 (7,1%)
Žrtve nasilja	1 (2,5%)	-	-
Žene sa invaliditetom	2 (5%)	3 (14,3%)	-
Samohrane majke	1 (1%)	-	-

F - PODACI O IZNOSIMA SREDSTAVA U BUDŽETIMA LOKALNIH SAMOUPRAVA

Ukupan iznos dodeljenih sredstava za programe zapošljavanja i samozapošljavanja iz budžeta lokalnih samouprava u 2018. godine. po programima LS iznosio je 13.000.000,00 dinara, a po LS:

- 11.000.000,00 Žitište
- 2.000.000,00 Čoka

Druge LS nisu izdvojile sredstva (77,7%).

Ukupan iznos dodeljenih sredstava za programe zapošljavanja i samozapošljavanja iz budžeta lokalnih samouprava u 2019. godine. po programima LS iznosio je 15.990.000,00 dinara, a po LS:

- 660.000,00 Sečanj
- 10.000.000,00- Žitište
- 1.430.000,00-Čoka
- 3.900.000,00 – Žitište

Ostale LS nisu izdvojile sredstva (55,5%)

Ukupan iznos dodeljenih sredstava za programe zapošljavanja i samozapošljavanja iz budžeta lokalnih samouprava u 2020. godine. po programima LS iznosio je 21.865.152,90 dinara, a po LS:

- 1.100.000,00 Sečanj, od ovog iznosa 440.000,00 su dobile žene (40%)
- 1.500.000,00 Čoka
- 2.390.000,00 Nova Crnja
- 10.000.000,00 Žitište
- 6.875.152,92 Zrenjanin, od ovog iznosa 4.296.970,65 su dobile žene (62,5%)

G - Podaci za zapošljavanje preko programa LS:

Godina 2018.

Ukupan broj lica zaposlenih preko programa LS je bio 72, od toga je broj zaposlenih žena preko programa LS 20 (27,7%), a svih 20 žena su bile žene sa sela (100%).

Godina 2019.

Ukupan broj lica zaposlenih preko programa LS je bio 58 od toga je broj zaposlenih žena preko programa LS 9 (15,5%). Od ovih 9 žena, ni jedna nije bila iz ranjivih kategorija žena (žene sa sela, žene žrtve nasilja, žene sa invaliditetom, samohrane majke).

Godina 2020.

Ukupan broj lica zaposlenih preko programa LS je bio 38 od toga je broj zaposlenih žena preko programa LS 24 (63,2%), od kojih njih 9 su bile žene sa sela (37,5%).

H - Podaci za samozapošljavanje preko programa LS

Što se tiče samozapošljavanja preko programa LS u 2019. godini je bilo 3 samozaposlene žene preko programa LS, a u 2020. je ukupan broj lica samozaposlenih preko programa LS 6, od kojih su 3 žene i to žene sa sela. Iz drugih posebnih kategorija žena nema, dok za prethodne godine nema podataka.

I - Dodeljena sredstva za zapošljavanje po programima LS

Godina	2018.	2019.	2020.
--------	-------	-------	-------

Ukupno dodeljeno sredstava za zapošljavanje iz programa LS	-	660.000,00	9.675.152,92
Privredna delatnost za koju je najviše dodeljeno sredstava za zapošljavanje u toj godini	-	Komunalna privreda, poljoprivreda	Preduzetništvo, tekstilna industrija
Ukupan iznos sredstava koje su dobile žene	-	-	6.436.970,65
Privredna delatnost za koju je najviše sredstava dodeljeno ženama	-	-	Poljoprivreda, javni sektor

J - Dodeljena sredstva za samozapošljavanje po programima LS

Godina	Ukupno dodeljeno sredstava za samozapošljavanje iz programa LS	Privredna delatnost za koju je najviše dodeljeno sredstava za samozapošljavanje u toj godini	Ukupan iznos sredstava koje su dobile žene	Privredna delatnost za koju je najviše sredstava dodeljeno ženama
2018.	-	-	-	-
2019.	-	-	-	-
2020.	1.700.000,00	Tekstilna industrija	1.700.000,00	Tekstilna industrija

K- Privredni subjekti koji su konkurisali za sredstva za zapošljavanje po programima LS

Godina	Ukupan broj privrednih subjekata	Ukupan broj zaposlenih lica	Ukupan broj zaposlenih žena	Ukupan broj zaposlenih žena iz ranjivih grupa
2018.	30	72 (100%)	20 (27,7%)	-
2019.	12	58 (100%)	21 (36,2%)	-
2020.	28	34 (100%)	17 (50%)	2 (5,9%)
UKUPNO	70	174	58	2

II ZAKLJUČCI

1. Lokalne samouprave obuhvaćene ovim izveštajem nemaju podatke iz oblasti zaposlenosti razvrstane po polu.
2. Lokalne samouprave u vrlo malom broju konsultuju i pripremaju lokalne programe za unapređenje položaja žena i rodne ravnopravnosti u saradnji sa lokalnim telima za rodnu ravnopravnost.
3. Nemaju sve lokalne samouprave programe za ekonomsko osnaživanje žena i nemaju posebne programe za ekonomsko osnaživanje žena iz posebno ranjivih grupa.
4. Lokalne samouprave nemaju razvijene mehanizme za praćenje i analizu efekata realizovanih programa.
5. Lokalne samouprave očekuju da u narednom periodu, u skladu sa novim obavezama po Zakonu o rodnoj ravnopravnosti pripreme svoje nove strateške dokumente (Odluke, Akcione planove) za unapređenje rodne ravnopravnosti.
6. U pripremi novih lokalnih akcionih planova za RR moraju se uzeti u obzir mere iz LAP za zapošljavanje kako bi se u celosti sagledali efekti ovih lokalnih politika na ekonomsko osnaživanje žena.
7. Od 2018 do 2020. Godine, preko programa zapošljavanja NSZ ukupno je zaposleno 427 lica, od kojih je 188 žena (44,02%), a od njih je 84 žene iz posebno ranjivih grupa (44,68%).
8. Nema podataka za zaposlene žene po kojim ugovorima o radu su zaposlene (na neodređeno ili određeno radno vreme).
9. Od 2018. Do 2020. Godine preko programa za samozapošljavanje NSZ podršku je dobilo 235 lica, od kojih su 102 žene (43,40%), a od njih je 71 žena iz posebno ranjivih grupa (69,60%).
10. Od 2018. do 2020. Godine preko programa zapošljavanja LS ukupno je zaposleno 168 lica, od kojih su 53 žene (31,54%) a od njih je 29 žena iz posebno ranjivih grupa (54,71%) I sve su žene sa sela. Podataka o drugim grupama žena nema.

11. Što se tiče samozapošljavanja preko programa LS u 2019. godini je bilo 3 samozaposlene žene preko programa LS, a u 2020. je ukupan broj lica samozaposlenih preko programa LS 6, od kojih su 3 žene i to žene sa sela. Iz drugih posebnih kategorija žena nema, dok za prethodne godine nema podataka.
12. Kad su dodeljena sredstva za zapošljavanje po programima LS u pitanju, od 2018. Do 2020. Je ukupno dodeljeno 10.335.152,92 din od kojih je za zapošljavanje žena izdvojeno 6.436.970,65 din (62,28%) I to za zapošljavanje žena u poljoprivredi i javnom sektoru.
13. Lokalne samouprave nisu tokom 2018. i 2019. Godine izdvajale sredstva po programima LS za samozapošljavanje žena a tokom 2020. Godine izdvojeno je 1.700.000,00 dinara i to za samozapošljavanje u tekstilnoj industriji.
14. Od 2018. do 2020. godine ukupno je 70 pravnih subjekata dobilo zaposlilo lica po programima za zapošljavanje LS.
15. Ukupno su zaposlili 174 lica od kojih je 58 žena (33,33%) a samo dve žene iz posebno ranjivih grupa (3,4%).